

## طراحی مدل قداست ورزشی در دانشجویان ورزشکار

صلاح دستوم<sup>۱</sup>، محمدصادق افروزه<sup>۲</sup>، مهدی جوکار<sup>۳</sup>، حکیمه افروزه<sup>۴</sup>

۱، ۳ و ۴. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی دانشگاه گیلان

۲. استادیار دانشگاه جهرم\*

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۱۱/۱۵

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۰۷/۲۲

### چکیده

هدف این پژوهش، طراحی سازه قداست ورزشی در دانشجویان ورزشکار بود. روش پژوهش از نوع توصیفی-همبستگی و با هدف کاربردی بود. جامعه آماری دانشجویان ورزشکار دانشگاه‌های کشور بودند. نمونه آماری به تعداد قابل کفایت برای مدل‌سازی (۱۵۰ نفر)، به شیوه تصادفی طبقه‌ای از یازدهمین المپیاد ورزشی انتخاب شد و از آن‌ها نظرخواهی شد. براساس مطالعه نظری و مصاحبه با مربیان و اساتید، پرسش‌نامه پژوهشگرساخته‌ای تنظیم شد و با استفاده از نظر متخصصان، روایی (محتوایی)، پایایی (آلفای کرونباخ) و اعتبار عاملی (برازش مدل) تأیید شد. از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری (نرم‌افزار پی.‌ا.‌اس.) برای تحلیل یافته‌ها استفاده شد. نتایج نشان داد که متغیر معنویت و نیایش به میزان ۴۴ درصد از تغییرات تعهد و اخلاق را به‌طور مستقیم تبیین کرد. همچنین، دو ضریب ۰/۸۱۰ و ۰/۴۵۶ نشان دادند که متغیر معنویت و نیایش به‌طور غیرمستقیم و از طریق متغیر میانجی منش و احساس به میزان ۳۷ درصد، بر متغیر تعهد و اخلاق تأثیر داشت. با توجه به ساختار تبیین‌شده و اینکه تعهد و اخلاق پیامدهای موردانتظار در توسعه فرهنگی ورزش هستند، می‌توان گفت که جنبه‌های معنوی نقش پیش‌بینی، جنبه‌های احساسی نقش فرایندی و جنبه‌های اخلاقی نقش پیامدی در تقدیس ورزش برای ورزشکاران دارند.

**واژگان کلیدی:** قداست ورزشی، اخلاق ورزشی، منش ورزشی، دانشجویان ورزشکار.

**مقدمه**

با وجود تفاوت‌های اساسی که پدیده‌های دین و ورزش در مؤلفه‌هایی مانند روش‌ها و اهداف دارند (نادریان، ۱۳۸۴)، این دو پدیده از ماندگارترین و مقدس‌ترین نهادها در تاریخ هستند؛ به‌صورتی که بسیاری از ورزشکاران دارای تقیدهای دینی مانند دعاکردن در قبل و بعد از مسابقات هستند. افزون‌براین، بسیاری از رهبران مذهبی، اغلب در موعظه‌های خود از استعاره‌های مرتبط با ورزش استفاده می‌کنند (کوینتن، ۲۰۰۸). یکی از مظاهر پیوند دین و ورزش، اخلاق‌گرایی و پای‌بندی به اخلاق در ورزش است. پژوهش‌های فراوانی در زمینه دین و ورزش، اخلاق و با مفاهیم مختلفی مانند روحیه ورزشکاری، سلحشوری، بازی منصفانه یا جوانمردانه، منش ورزشی، پهلوانی و رفتار شهروندی انجام شده‌اند که یکی از این مفاهیم جدید، قداست ورزشی است. در تعریف قداست ورزشی می‌توان گفت که قداست استفاده از خودگویی‌های خداپرستانه و بهره‌بردن از نمادهای دینی در ورزش است که موجب می‌شود ورزشکاران درک بهتری از اعمال و حرکات خود داشته باشند. همچنین، تقدس به روندی گفته می‌شود که از طریق آن به جنبه‌های زندگی شخصیت الهی می‌دهد و در امکان کسب تعالی به فرد کمک شایانی می‌کند. در این راستا، ابعاد گوناگونی را برای قداست در نظر گرفته‌اند که شامل پرورش ویژگی‌های معنوی اجتماعی، روان‌شناسی، فیزیکی و بدنی است و این حالت‌های روحانی تمایزی بین افراد به وجود می‌آورند (پارگامنت و ماهونی، ۲۰۰۵). این موضوع را در سازمان‌ها به‌عنوان معنویت سازمانی می‌شناسند و به نتایج مؤثر آن اذعان داشته‌اند. در این راستا فرهنگی و رستگار (۱۳۸۵) نیز معنویت را موجب انگیزش فردی در تیم‌های کاری دانسته‌اند. دیان و تیت<sup>۴</sup> (۲۰۰۰) در تحلیل نتایج معنویت که باعث افزایش اعتماد و رضایت می‌شود، سطح سواد را از عوامل معنویت دانسته‌اند و درک ارتباط امور دنیوی با خدا را از دلایل آن نشان دادند؛ اما در مقوله ورزش، با گسترش روزافزون جنبه‌های حرفه‌ای ورزش و به‌حاشیه‌رفتن روح بازی و لذت در ورزش‌ها، مسئله ضعف و اضمحلال اخلاق ورزشی و سکولاریسم ورزشی نیز به چالشی بزرگ تبدیل شده است (گاتمن<sup>۵</sup>، ۱۹۷۸). باید اذعان کرد که نگرش‌های مذهبی بر زندگی اجتماعی، ارتباطات و رفتارهای بین افراد و فعالیت‌های ورزشی تأثیرگذارند (رز، ۱۹۹۶). هدف دین و ورزش، رساندن فرد به کمال و شکوفایی همه استعدادهای وجودی است که بخشی از آن استعدادهای جسمانی و مهارتی هستند. پیوند ورزش

- 
1. Quinten
  2. Sacred Sport
  3. Pargament, K. I., & Mahoney
  4. Dillon & Tait
  5. Guttman
  6. Rose

و دین می‌تواند شامل اخلاق و تعهد، معنویت و نیایش و نیز منش و احساس به ورزش است که این مفهوم در ورزش از دین وام گرفته شده است و یکی از اهداف اختصاصی هر نوع فعالیت ورزشی در نظر گرفته شده است (رزاقی، رضانی‌نژاد و مهرابی، ۱۳۹۳)؛ البته در این پیوند باید به مفاهیم و ظرفیت کارکردی اخلاق در ورزش نیز توجه کرد؛ هرچند در مواردی مانند سکولاریته در ورزش ممکن است مذهب و اخلاق نتوانند با ورزش در یک جهت قرار گیرند و گاهی اخلاق ورزشی و اخلاق مذهبی می‌توانند باعث هم‌افزایی یکدیگر شوند (بورنستال؛ ۲۰۰۰).

اگر مذهب را به‌مثابه دین تصور کنیم، پژوهشگران درباره رابطه مذهب و ورزش نظرهای گوناگونی را مطرح کرده‌اند؛ به‌طوری‌که هوفمن (۱۹۹۲) و کوکلی (۲۰۰۱) اشاره کردند که مذهب و ورزش جایگاه و ساختارهای ویژه‌ای در رویدادهای خاص دارند و پریش (۱۹۹۳) و نوواک (۱۹۹۲) در توضیح همگرایی ورزش و مذهب بر تعاملات و ارتباط بین این دو پدیده تمرکز داشته‌اند. از دیدگاه آن‌ها، ورزش و مذهب هر دو الهه عشق هستند که در آن افراد می‌توانند چیزی بیش از خودشان، چیزی با مفهوم نمادین عمیق و چیزی که به آن‌ها اجازه می‌دهد به کمال برسند، بیان و تجربه کنند. نوواک (۱۹۹۲) بیان می‌کند که مراسم‌های ورزشی (خواندن آوازه‌های جنگ، رژه‌ها و سخنان قبلی از بازی) و مذهب (مثل عشای ربانی، روزه‌گرفتن و نیایش) به مشارکت‌کنندگان اجازه می‌دهند تا حس بهتر و کامل‌تری را تجربه کنند. پریش (۱۹۹۳) نیز عقیده دارد که ورزش و مذهب فرصت‌هایی برای افراد فراهم می‌کنند تا واقعیت‌هایی غالب بین انسان و آفرینش را تجربه کنند. درزمینه تأثیر دین بر ورزشکاران نیز روان‌شناسان از دینداری به‌عنوان مؤلفه‌ای مهم برای ورزشکاران، یاد می‌کنند و پیامد آن را رفاه روحی بیشتر ذکر می‌کنند.

در بسط و تحلیلی تخصصی می‌توان گفت که نوع نگاه ورزشکاران دانشگاهی و غیردانشگاهی به مقوله دین و مذهب می‌تواند متفاوت باشد. حتی در برخی موارد، سطوح بالاتر دینداری در ورزشکاران نخبه و سرآمد دانشگاهی نسبت به ورزشکاران غیردانشگاهی گزارش شده است (استورچ و کولسکی، سیلوستر و استورچ؛ ۲۰۱۱؛ استورچ، استورچ، کاواکس، اوکان؛ ۲۰۰۲). علاوه‌براین، دینداری می‌تواند ورزشکاران را از افسردگی مصون کند (استورچ، استورچ، ویلش و اوکان؛ ۲۰۰۲). از منظر

- 
1. Wiese-Bjornstal
  2. Hoffman
  3. Coakley
  4. Prebish
  5. Novak
  6. Storch, Kolsky, Silvestri, & Storch
  7. Storch, E. A., Storch, J. B., Kovacs, A. H., Okun, A., & Welsh, E
  8. Storch, Storch, Welsh, & Okun

دیگر، دینداری می‌تواند احتمال مصرف موادمخدر را در ورزشکاران دانشگاهی کاهش دهد (ویلز، ۲۰۰۲).<sup>۱</sup> کاوار، سکولیک و کولجاک همکاران<sup>۲</sup> (۲۰۱۲) نیز قدرت ایمان مذهبی را در سوءمصرف مواد غیرمجاز در ورزشکاران زنی که تجربه کم ورزشی داشتند، قابل توجه دانستند. مور، برکلی و هاووس<sup>۳</sup> (۲۰۱۳) نیز نشان دادند که اعتقادات مذهبی در بین دانشجویان ورزشکار تأثیر قابل توجهی بر میزان مصرف الکل و همچنین، کاهش رخدادهای جنسی خطرناک دارد.

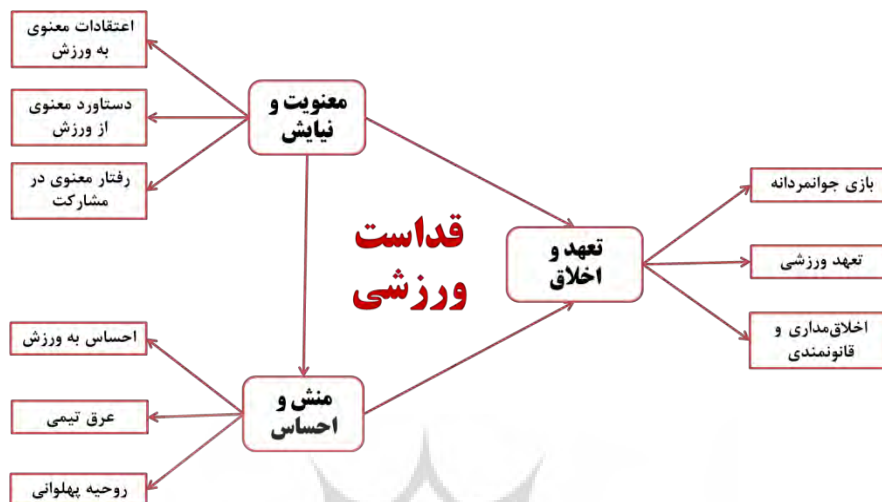
مطابق نتایج پژوهش زوان، زنیک، سکولیک، کوبلا و لسنیک<sup>۴</sup> (۲۰۱۷)، مذهب باعث کاهش استفاده بسیاری از ورزشکاران از دوپینگ می‌شود؛ اما برخی از ورزشکاران ممکن است تصور کنند استفاده از توانایی بدنی آن‌ها در ورزش ایجاد حس الهی می‌کند و مظهر قدرت و خیرخواهی خدا است و این امر می‌تواند سبب قدرتی روانی شود. این ورزشکاران احتمالاً رضایت بیشتری از ورزش و در نتیجه، آرامش درونی بیشتری کسب می‌کنند (پارگامنت و ماهونی، ۲۰۰۵). با اینکه بیشتر پژوهشگران بر جنبه‌های مثبت مقدس‌شمردن مشارکت ورزشی متمرکز شده‌اند، باید جنبه‌های دیگر این موضوع نیز بررسی شود. پارگامنت و ماهونی<sup>۵</sup> (۲۰۰۵) بیان کردند که اگر افراد چیزی را مقدس بدانند و در ادامه آن نقصانی را تجربه کنند، به نتایج معکوسی مانند آسیب‌پذیری روحی می‌رسند. در زمینه ورزش، ورزشکارانی که مشارکت خود در ورزش را مقدس می‌دانند، در صورت از دست دادن توانایی خود برای مشارکت در ورزش بر اثر آسیب، خستگی یا بازنشستگی، بیشتر آسیب‌پذیر می‌شوند. در این زمینه، کار ماهونی و همکاران (۲۰۰۲) بیان کردند که اگر طرفداران تیم را مقدس بشمارند و دیگران را به عنوان نقض‌کننده تیمشان استنباط کنند، ممکن است در معرض انتقام از تیم‌های پیروز قرار گیرند. اگر برنده مقدس باشد، ورزشکاران (یا طرفداران) باور دارند که خدا از آن‌ها حمایت کرده است و در مقابل، ورزشکاران و تیم‌های دیگر از آن‌ها حمایت می‌کند و این عقاید باعث پیش‌قضاوت، بی‌احترامی و سختی رقابت بیشتر می‌شوند.

در ایران، پژوهشگرانی مانند عسگردون، فرزانه، الماسی و زمانی دادنه (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان «بررسی معنویت بین مربیان و سرپرستان تیم‌های شرکت‌کننده در یازدهمین المپیاد ورزشی دانشجویان دختر» نشان دادند که معنویت چه در مربیان و چه در سرپرستان، به‌طور معناداری شیوع دارد. گودرزی، فراهانی، علی دوست قهفرخی و جلال منش (۱۳۸۹) در پژوهشی با عنوان «بررسی هویت دینی و ملی جوانان کشتی‌گیر و فوتبالیست شهر تهران» اظهار کردند که وضعیت پای‌بندی

- 
1. Wiese-Bjornstal
  2. Cavar, Sekulic & Culjak
  3. Moore, Berkley-Patton & Hawes
  4. Zvan, Zenic, Sekulic, Cubela & Lesnik
  5. Pargament & Mahoney

نظری و عملی به هویت دینی در کشتی‌گیران جوان شهر تهران در سطح اطمینان ۹۹ درصد، کمتر از متوسط است و این میزان برای پای‌بندی نظری و عملی به هویت ملی، در حد ضعیف است؛ البته همتی، رمضان نژاد، طباطبایی، شاهین طبع و عابدینی (۱۳۹۲) منش اخلاقی را در بین ورزش‌های انفرادی بیشتر از ورزش‌های گروهی اعلام کردند. به‌رحال، از آنجایی که اخلاق و معنویت در بین ورزشکاران رنگ باخته است و با توجه به رشد اعتیاد در بین آنان و رواج فحش، تاتو و پوشش‌های نامناسب، (احمدزاده، دوستی و فرزاد، ۲۰۱۲) و نیز کاهش ارزش‌های اخلاقی در بین ورزشکاران رشته‌های خاص مانند فوتبال (کمانی و اکبری، ۱۳۹۲)، به‌نظر می‌رسد پژوهشگران باید به دنبال رویکردی بومی برای کاهش این پدیده‌های متنوع دور از اخلاق باشند که با توجه به جامعه عمده مذاهب ایران، شناسایی تأثیرات این مقوله می‌تواند مریبان را در توسعه و استفاده از این ابزار درونی ورزشکاران یاری رساند. طیف ورزش دانشجویی نیز از این قاعده مستثنا نیست و در بسیاری از موارد شاهد این رویکرد در ورزش دانشگاهی هستیم؛ اما به‌نظر می‌رسد از آنجایی که ورزش دانشگاهی هنوز با ورزش قهرمانی فاصله دارد و همچنین، همه ورزشکاران در محیطی دانشگاهی در حال تحصیل هستند، با ابعاد قداست مانند معنویت احساسی و اخلاقی قرابت بیشتری داشته باشند. در این پژوهش سعی خواهد شد بررسی قداست و تقدیس ورزش (مقدس‌شمردن ورزش) فراتر از صرف مقوله مذهب باشد و ابعاد اخلاقی و احساسی را نیز در برگیرد. علاوه بر این، تاحدی نقایص و تناقض‌های نتایج مطالعات پیشین مرتفع شوند و چهارچوبی برای درک رابطه تقدس و ورزش در بین دانشجویان ورزشکار ترسیم شود. این پژوهش به مریبان این امکان را خواهد داد که بدانند با رویکردهای مذهبی و احساسی ورزشکار دانشجوی خود چگونه برخورد کنند و خود ورزشکار نیز بتواند با دید روشنی به این مقوله بنگرد.

در شکل شماره یک مدل مفهومی پژوهش ترسیم شده است. ابعاد شناسایی شده و روابط ترسیم‌شده بین آن‌ها براساس مطالعه کتابخانه‌ای و انجام مصاحبه با تعدادی صاحب‌نظر است. مبنای اصلی براساس مطالعاتی مانند پژوهش‌های کوینتن (۲۰۰۸) است. دلیل اینکه مدل به‌صورت ارتباط بین سه متغیر (تحلیل مسیر) ترسیم شده و از قالب تحلیل عاملی استفاده نشده است، سه مورد است: ۱- این سه مفهوم به‌صورت کلی در قالب، یک سازه واحد و یکپارچه، جمع‌پذیری زیادی ندارند (نظر متخصصان)؛ ۲- قداست ورزشی بیشتر همانند یک جریان روانی است و ماهیت آن با توجه به ابعاد شناسایی شده به تحلیل مسیر نزدیک‌تر است؛ یعنی دارای پیشانیدها، فرایندها و پیامدها است؛ ۳- تحلیل روابط علی و معلولی بین اجزای یک سازه مفهومی یا یک سیستم رفتاری (مانند قداست) دیدگاه جامع‌تر و بینش عمیق‌تری از موضوع به‌دست می‌دهد.



شکل ۱- مدل مفهومی پژوهش

در جدول شماره یک، مدل مفهومی پژوهش به صورت نظری و عملیاتی تعریف شده است. مبنای دسته‌بندی و کدگذاری مفهومی براساس مبانی نظری، پیشینه پژوهش و نظر اساتید صاحب نظر انجام شده است.

جدول ۱- مفهوم‌شناسی متغیرهای پژوهش (تعریف نظری و عملیاتی)

| منبع | تعریف عملیاتی (گویه‌ها)                                     | ابعاد         | تعریف نظری   | متغیر   |
|------|---|---------------|--|---|
|      | مشارکت در ورزش به مثابه بازتابی از اراده خداوند             |               |  | معنویت در مقابل لفظی است و به معنای روحانی در مقابل مادی، و باطنی در مقابل ظاهری نیز به کار می‌رود. معنویت م تواند امری قدسی یا غیبی، ارزش‌های اخلاقی، دین، عرفان و مواردی از این قبیل، هرنوع معنابخشی به زندگی را در برگیرد. نیایش؛ یعنی توجه پیدا کردن به سبب اصلی پدیده‌ها. نیایش در لغت به معنای دعا، آفرین، دعای نیکوآفرین، ستایش، تحسین، آفرین و دعا از روی خواهش و زاری، تضرع، زاری، عبادت و مواردی از این قبیل است (فرهنگ لغت دهخدا). |
|      | مقدس شمردن ورزش و مشارکت در آن                              | اعتقادات      | معنوی در مقابل لفظی است و به معنای روحانی در مقابل مادی، و باطنی در مقابل ظاهری نیز به کار می‌رود. معنویت م تواند امری قدسی یا غیبی، ارزش‌های اخلاقی، دین، عرفان و مواردی از این قبیل، هرنوع معنابخشی به زندگی را در برگیرد. نیایش؛ یعنی توجه پیدا کردن به سبب اصلی پدیده‌ها. نیایش در لغت به معنای دعا، آفرین، دعای نیکوآفرین، ستایش، تحسین، آفرین و دعا از روی خواهش و زاری، تضرع، زاری، عبادت و مواردی از این قبیل است (فرهنگ لغت دهخدا). |   |
|      | مشارکت در ورزش به مثابه عبادت بدن                           | معنوی به ورزش |  |   |
|      | پای‌بندی به ارزش‌های معنوی و اصول انسانی                    |               |  |   |
|      | متصور شدن جایگاه والاتر برای خود هنگام مشارکت در ورزش       |               |  |   |
|      | احساس هدایت و حمایت خداوند هنگام مشارکت در ورزش             |               |  |   |
|      | ایجاد ارتباط معنوی قوی بین فرد و خدا هنگام مشارکت در ورزش   |               |  |   |
|      | آگاه شدن فرد از قدرت خلاقانه در ماورای خود                  | دستاورد       |  |   |
|      | هنگام مشارکت در ورزش  | معنوی         |  |   |
|      | نزدیک شدن به کمال انسانی و اسرار زندگی هنگام مشارکت در ورزش | ورزش          |  |   |
|      | آرامش و نشاط درونی هنگام مشارکت در ورزش                     |               |  |   |

ادامه جدول ۱- مفهوم‌شناسی متغیرهای پژوهش (تعریف نظری و عملیاتی)

| منبع | تعریف عملیاتی (گویه‌ها)  | ابعاد              | تعریف نظری  | متغیر          |
|------|--|--------------------|---|----------------|
|      | مشارکت در ورزش به‌مثابه بخشی از بعد معنوی و برنامه زندگی   | رفتار              |   | معنویت و نیایش |
|      | کمک از ائمه دینی هنگام مشارکت در ورزش<br>شکر خدا هنگام پیروزی<br>شکر خدا حتی هنگام شکست<br>زمزمه دعا (آیات و غیره) هنگام مشارکت در ورزش  | معنوی در مشارکت    |   |                |
|      | تجربه احساس خوشبختی و شادی هنگام مشارکت در ورزش  | احساس به ورزش      | منش به‌معنای خو، فطرت، طینت، خصلت، نهاد، سرشت، طبیعت، عادت و غیره است. منش برای ارزیابی شخصیت با مقیاس‌های اخلاقی، یعنی خوبی و بدی است؛ درحالی‌که شخصیت را معرف تمام کیفیات روحی، اخلاقی، عقلی، عاطفی و حتی بدنی می‌دانند. احساس عبارت است از نخستین تجربه‌ها و یادگیری‌های آدمی از طریق گیرنده‌های حسی مختلف. در این مبحث، منظور از احساس ابعاد شناختی و ادراکی ذهنی آن است (قره، ۱۳۹۴).   | معن و احساسات  |
|      | احساس لمس زندگی هنگام مشارکت در ورزش   | ورزش               |   |                |
|      | ورزشی‌بودن بزرگ‌ترین رؤیای زندگی<br>مشارکت در ورزش به‌مثابه یک معجزه<br>احترام به اعضا و تصمیم‌های تیم<br>احترام به فرهنگ و فلسفه تیم<br>تعهد به تیم و هواداران  | عرق تیمی           |   | تعهد و اخلاق   |
|      | مشارکت در ورزش به‌مثابه بازتابی از اراده خداوند  | روحیه              |   |                |
|      | مشارکت در ورزش به‌مثابه عبادت بدن<br>پای‌بندی به ارزش‌های معنوی و اصول انسانی<br>دست‌دادن با حریف و تصدیق تلاش او بعد از شکست یا پیروزی  | پهلوانی            |   | تعهد و اخلاق   |
|      | اطاعت از داور و مدیریت رویداد<br>رعایت اخلاق بازی<br>نگرش مثبت به ورزش<br>ارجح‌بودن ورزش به سایر فرصت‌های شغلی یا الگوهای فراغتی<br>اولویت خود ورزش نسبت به مزایایی آن (مقام، شهرت، پول و غیره)<br>نداشتن شک و تردید نسبت به مشارکت در ورزش<br>اجتناب از نژادپرستی<br>پای‌بندی به قوانین ورزشی و عرف ورزشی<br>مصرف‌نکردن مواد اعتیادآور (روان‌گردان، سیگار و غیره).<br>مصرف‌نکردن مواد نیروزای منع‌شده | بازی<br>جوانمردانه | تعهد یعنی وظیفه یا ضمانتی در مقابل کسی یا برای چیزی و خود را ملزم به انجام کاری دانستن. تعهد، نگرش و حالتی روانی است که به منظور توصیف تمایل افراد به رفتارهای مشخص استفاده می‌شود. تعهد نوعی احساس وابستگی و تعلق خاطر به رفتار خاص است. اخلاق ورزش یکی از موضوعات اخلاق کاربردی است که برای سنجش تصمیمات عملی اخلاقی و مواجهه با مسائل، رفتارها و سیاست‌های اخلاقی در حرفه‌ها، تکنولوژی، حکومت و غیره کاربرد دارد (کوینتن، ۲۰۰۸). |                |
|      |  | قانونمندی          |   |                |

### روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش از نوع توصیفی-همبستگی و با هدف کاربردی بود. جامعه آماری پژوهش دانشجویان ورزشکار دانشگاه‌های کشور بودند. نمونه آماری به تعداد قابل کفایت برای مدل‌سازی و فرضیه‌آزمایی (۱۵۰ نفر) از یازدهمین المپιάد ورزشی به شیوه تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند و از آن‌ها نظرخواهی شد.

ابزار مطالعه پرسش‌نامه پژوهشگرساخته براساس مبانی نظری و پیشینه پژوهش بود. مبنای اصلی این پرسش‌نامه براساس پژوهش لاین (۲۰۰۸) است و رویکرد آن مبتنی بر همگرایی بین مذهب و ورزش است. پرسش‌نامه پژوهشگرساخته در دو بخش ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و سؤال‌های تخصصی، تنظیم، توزیع، جمع‌آوری، تحلیل و تفسیر شد. این ابزار شامل سه رویه اصلی شامل معنویت و نیایش، منش و احساس و نیز تعهد و اخلاق (هرکدام دارای سه خرده‌مقیاس) بود (۴۰ سؤال). در تدوین پرسش‌نامه، ابتدا با مطالعه کتابخانه‌ای خلأ موجود در دانش قبلی و چهارچوب آن شناسایی شد. سپس، با استفاده از مصاحبه اکتشافی ساختارمند با متخصصان، پرسش‌نامه تکمیل و تنظیم شد. عامل‌ها، ابعاد و گویه‌های اولیه، با بررسی مبانی و پیشینه از طریق مطالعه اسناد، کتاب‌ها و مقالات شامل منابع داخلی و خارجی متغیرها و شاخص‌های مربوط به جامعه‌شناسی و روان‌شناسی دین در ورزش شناسایی و انتخاب شدند. برای بررسی متغیرهای شناسایی‌شده و اکتشاف بیشتر در زمینه پژوهش، از مصاحبه‌های اکتشافی نیمه‌هدایت‌شده استفاده شد. برای تعیین پایایی (اعتماد و میزان همگونی درونی پرسش‌نامه‌ها)، در مرتبه اول یک مطالعه مقدماتی (راهنما) روی ۳۵ نمونه از جامعه انجام شد و با استفاده از روش آماری آلفای کرونباخ، پایایی عامل‌ها و متغیرها تأیید شد ( $0/87 =$  آلفای کل مرحله مقدماتی). در نهایت، روایی ابزار از طریق نظر متخصصان (روایی صوری با ۱۲ نفر) و تحلیل عاملی (روایی سازه برازش) و پایایی آن با استفاده از آلفای کرونباخ ( $0/90 =$  آلفای کل مرحله نهایی)، مطلوب ارزیابی شد.

در قسمت تحلیل داده‌ها، از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری<sup>۳</sup> با رویکرد حداقل مربعات جزئی<sup>۴</sup> و استفاده از نرم‌افزار اسمارت پی.ال.اس. سه<sup>۵</sup> برای بررسی همه‌جانبه مدل مفهومی پژوهش بهره گرفته شد.

1. Lynn
2. Spirituality and Benediction, Nature and Feel, Commitment and Ethics
3. Structural Equation Modeling (SEM)
4. Partial Least Squares (PLS)
5. Smart PLS 3



## نتایج

ابتدا مشخصات نمونه آماری پژوهش در جدول شماره دو توصیف شده است. براساس این جدول، غالب پاسخ‌دهندگان در رشته تربیت‌بدنی و در مقطع کارشناسی درحال تحصیل بودند.

جدول ۲- مشخصات جمعیت‌شناختی نمونه آماری پژوهش

| متغیر       | مؤلفه          |                       |                   | جمع              |
|-------------|----------------|-----------------------|-------------------|------------------|
| سن          | کمترین         | بیشترین               | میانگین           | انحراف استاندارد |
|             | ۱۸             | ۳۲                    | ۲۲/۱۶             | ۰/۹۵۳            |
| جنسیت       | پسر            | دختر                  |                   |                  |
|             | ۲۰۷            | ۱۷۴                   |                   |                  |
| تحصیلات     | کارشناسی       | کارشناسی‌ارشد         | دکتری             | ۳۸۴ نفر          |
|             | ۲۴۲            | ۱۲۸                   | ۱۴                |                  |
| رشته ورزشی  | ورزش‌های گروهی | ورزش‌های راکتی        | ورزش‌های پایه     | ورزش‌های سایر    |
|             | ۸۶             | ۷۱                    | ۶۸                | ۵۸               |
| رشته تحصیلی | علوم ورزشی     | علوم انسانی و اجتماعی | علوم مهندسی و هنر | علوم کشاورزی     |
|             | ۱۶۶            | ۵۴                    | ۵۲                | ۶۳               |

در پژوهش حاضر، سه متغیر پنهان در سطح دوم، نه متغیر پنهان در سطح اول (که همان ابعاد متغیرهای سطح دوم هستند) و ۳۶ متغیر آشکار (سؤال‌های پرسش‌نامه) وجود دارند. متغیرهای سطح اول یا ابعاد مدل به‌طور مستقیم با سؤال‌ها در رابطه هستند. منظور از متغیرهای سطح دوم متغیرهایی هستند که با ابعاد رابطه دارند و به‌طور غیرمستقیم به سؤال‌ها مربوط می‌شوند. متغیرهای پنهان پرسش‌نامه براساس پیشینه پژوهش و نظرات خبرگان، به‌صورت پژوهشگر ساخته تهیه شده‌اند. جدول شماره سه این متغیرها را نشان می‌دهد.

برای بررسی میزان پایایی پرسش‌نامه از روش حداقل مربعات جزئی استفاده شده است. در این روش، پایایی با دو معیار سنجیده می‌شود: ۱- آلفای کرونباخ؛ ۲- پایایی ترکیبی. ضریب آلفای کرونباخ بیانگر میزان توانایی سؤال‌ها در تبیین مناسب ابعاد مربوط به خود است. ضریب پایایی ترکیبی نیز میزان همبستگی سؤال‌های یک بعد را با یکدیگر برای برازش کافی مدل‌های اندازه‌گیری مشخص می‌کند (فرنل و لاکر، ۱۹۸۱). مقدار آلفای کرونباخ و ضرایب پایایی ترکیبی بالاتر از ۰/۶ نشانگر

1. Composite Reliability

2. Fornell & Larcker

پایایی قابل قبول است (موس و همکاران، ۱۹۸۸). در جدول شماره سه، نتایج پایایی مربوط به دو معیار حاکی از پایایی قابل قبول معیارها برای پژوهش است.

جدول ۳- معیارهای پایایی درمورد متغیرهای پژوهش

| ابعاد          | شاخص‌ها                | آلفای کرونباخ | پایایی ترکیبی |
|----------------|------------------------|---------------|---------------|
| معنویت و نیایش | اعتقادات معنوی به ورزش | ۰/۷۶۶         | ۰/۸۳۶         |
|                | دستآورد معنوی از ورزش  | ۰/۷۷۲         | ۰/۸۴۱         |
|                | رفتار معنوی در مشارکت  | ۰/۷۵۸         | ۰/۸۳۸         |
|                | معنویت و نیایش         | ۰/۸۹۱         | ۰/۹۰۰         |
| منش و احساس    | احساس به ورزش          | ۰/۷۳۱         | ۰/۸۲۴         |
|                | عرق تیمی               | ۰/۶۱۹         | ۰/۷۷۷         |
|                | روحیه پهلوانی          | ۰/۶۷۱         | ۰/۷۹۲         |
| تعهد و اخلاق   | منش و احساس            | ۰/۸۵۳         | ۰/۸۹۹         |
|                | بازی جوانمردانه        | ۰/۶۵۹         | ۰/۷۹۶         |
|                | تعهد ورزشی             | ۰/۷۴۹         | ۰/۸۴۱         |
|                | قانونمندی              | ۰/۶۸۶         | ۰/۸۰۰         |
|                | تعهد و اخلاق           | ۰/۸۴۵         | ۰/۸۷۲         |

روایی پرسش‌نامه به کمک دو معیار روایی همگرا و واگرا که مختص مدل‌سازی معادلات ساختاری هستند، بررسی شد. روایی همگرا به میزان توانایی شاخص‌های یک بعد در تبیین آن بعد اشاره دارد. روایی واگرا بیانگر این است که سازه‌های مدل پژوهشی باید همبستگی بیشتری با سؤال‌های خود داشته باشند تا با سازه‌های دیگر (هالند، ۱۹۹۹).

در این مرحله، به‌طور مشخص برای ارزیابی روایی همگرا از معیار میانگین واریانس استخراج‌شده<sup>۳</sup> استفاده شد که نتایج این معیار برای متغیرهای پژوهش در جدول شماره چهار نشان داده شده است.

1. Moss and et al.
2. Hulland
3. Average Variance Extracted(AEV)



جدول ۵- ماتریس مقایسه جذر میانگین واریانس استخراج شده ضرایب همبستگی سازه‌ها (روایی واگرا)

| فونرل و لارکر          | دستاورد معنوی از ورزش | روحیه پهلوانی | رفتار معنوی در مشارکت | اعتقادات معنوی به ورزش | عرق تیمی | احساس به ورزش | قانونمندی | تعهد ورزشی | بازی جوانمردانه |
|------------------------|-----------------------|---------------|-----------------------|------------------------|----------|---------------|-----------|------------|-----------------|
| دستاورد معنوی از ورزش  | ۰/۷۱۹                 |               |                       |                        |          |               |           |            |                 |
| روحیه پهلوانی          | ۰/۴۵۱                 | ۰/۷۵۴         |                       |                        |          |               |           |            |                 |
| رفتار معنوی در مشارکت  | ۰/۱۶۰                 | ۰/۴۷۰         | ۰/۷۱۳                 |                        |          |               |           |            |                 |
| اعتقادات معنوی به ورزش | ۰/۶۱۳                 | ۰/۵۶۴         | ۰/۵۹۹                 | ۰/۷۰۷                  |          |               |           |            |                 |
| عرق تیمی               | ۰/۵۵۵                 | ۰/۶۲۰         | ۰/۵۴۵                 | ۰/۵۷۹                  | ۰/۷۴۸    |               |           |            |                 |
| احساس به ورزش          | ۰/۵۹۹                 | ۰/۵۷۹         | ۰/۵۵۸                 | ۰/۶۸۸                  | ۰/۵۵۷    | ۰/۷۵۱         |           |            |                 |
| قانونمندی              | ۰/۶۱۴                 | ۰/۵۳۷         | ۰/۵۶۸                 | ۰/۶۳۳                  | ۰/۵۹۴    | ۰/۵۷۰         | ۰/۷۰۸     |            |                 |
| تعهد ورزشی             | ۰/۵۵۹                 | ۰/۵۰۵         | ۰/۵۶۰                 | ۰/۵۵۳                  | ۰/۶۳۵    | ۰/۵۷۶         | ۰/۴۵۷     | ۰/۷۵۶      |                 |
| بازی جوانمردانه        | ۰/۵۸۰                 | ۰/۴۹۹         | ۰/۵۶۳                 | ۰/۵۶۶                  | ۰/۶۳۳    | ۰/۴۹۰         | ۰/۵۰۱     | ۰/۶۱۵      | ۰/۷۷۶           |

جدول شماره پنج امکان مقایسه همبستگی سازه‌های پژوهش را با سؤال‌های خود و سازه‌های دیگر می‌دهد. برای نمونه، درمورد ستون اول که مربوط به سازه دستاورد معنوی از ورزش است، میزان همبستگی این سازه با سؤال‌های خود در حدود ۷۲ درصد (۰/۷۱۹) است. این عدد از اعداد قرارگرفته در پایین ستون که میزان همبستگی میان سازه‌های دستاورد معنوی از ورزش و سایر سازه‌ها را نشان می‌دهد، بیشتر است. این توضیح درمورد ستون‌های دیگر نیز صادق است؛ بنابراین، روایی واگرای پرسش‌نامه پژوهش حاضر قابل تأیید است.

جدول ۶- نتایج برازش مدل ساختاری پژوهش

| نتایج       | معیار میزان اثر   | ضریب<br>معنی‌داری<br>۱/۹۶ | ضریب<br>مسیر | فرضیه‌های فرعی و اصلی                       |
|-------------|-------------------|---------------------------|--------------|---|
| تأیید فرضیه | ۲/۵۹۳             | ۳۰/۹۴۲                    | ۰/۸۵۰        | اعتقادات معنوی به ورزش < معنویت و نیایش     |
| تأیید فرضیه | ۳/۱۰۹             | ۳۴/۳۱۰                    | ۰/۸۷۰        | دستآورد معنوی از ورزش < معنویت و نیایش      |
| تأیید فرضیه | ۲/۹۳۶             | ۲۸/۶۳۶                    | ۰/۸۶۴        | رفتار معنوی در مشارکت < معنویت و نیایش      |
| تأیید فرضیه | ۲/۵۴۱             | ۲۷/۹۴۸                    | ۰/۸۴۷        | احساس به ورزش < منش و احساس                 |
| تأیید فرضیه | ۲/۰۷۸             | ۲۹/۹۰۸                    | ۰/۸۲۲        | عرق تیمی < منش و احساس                      |
| تأیید فرضیه | ۲/۱۰۵             | ۲۴/۸۴۳                    | ۰/۸۲۳        | روحیه پهلوانی < منش و احساس                 |
| تأیید فرضیه | ۲/۲۱۴             | ۲۴/۶۰۲                    | ۰/۸۳۰        | بازی جوانمردانه < تعهد و اخلاق              |
| تأیید فرضیه | ۲/۶۸۴             | ۴۰/۲۳۷                    | ۰/۸۵۴        | تعهد ورزشی < تعهد و اخلاق                   |
| تأیید فرضیه | ۱/۵۰۹             | ۱۷/۷۹۱                    | ۰/۷۷۵        | قانونمندی < تعهد و اخلاق                    |
| تأیید فرضیه | ۱/۹۱۰             | ۱۴/۲۸۳                    | ۰/۸۱۰        | معنویت و نیایش < منش و احساس                |
| تأیید فرضیه | ۰/۲۶۱             | ۵/۰۰۲                     | ۰/۴۴۷        | معنویت و نیایش < تعهد و اخلاق               |
| تأیید فرضیه | ۰/۲۷۲             | ۵/۷۶۳                     | ۰/۴۵۶        | منش و احساس < تعهد و اخلاق                  |
| نتیجه آزمون | شاخص شمول واریانس | آزمون سوبل                |              | فرضیه میانجی                                |
| تأیید فرضیه | ۰/۴۵۲             | ۹/۳۱۱                     |              | معنویت و نیایش < منش و احساس < تعهد و اخلاق |

جدول ۷- نتایج برازش کلی مدل

| مقدار میانگین مقادیر اشتراک | معیار واریانس تعیین شده | سازه‌ها                |
|-----------------------------|-------------------------|------------------------|
| ۰/۵۱۷                       | ۰/۷۵۷                   | دستآورد معنوی از ورزش  |
| ۰/۵۶۸                       | ۰/۶۷۸                   | روحیه پهلوانی          |
| ۰/۵۰۹                       | ۰/۷۴۶                   | رفتار معنوی در مشارکت  |
| ۰/۵۰۰                       | ۰/۷۲۲                   | اعتقادات معنوی به ورزش |
| ۰/۵۵۹                       | ۰/۶۷۵                   | عرق تیمی               |
| ۰/۵۶۴                       | ۰/۷۱۸                   | احساس به ورزش          |
| ۰/۵۰۰                       | ۰/۶۰۱                   | قانونمندی              |
| ۰/۵۷۱                       | ۰/۷۲۹                   | تعهد ورزشی             |

## 1. Communalities

ادامه جدول ۷- نتایج برازش کلی مدل

| مقدار میانگین مقادیر اشتراک | معیار واریانس تعیین شده | سازه ها         |
|-----------------------------|-------------------------|-----------------|
| ۰/۶۰۳                       | ۰/۶۸۹                   | بازی جوانمردانه |
| ۰/۷۴۹                       | مرتبه دوم               | منش و احساس     |
| ۰/۶۹۵                       | مرتبه دوم               | تعهد و اخلاق    |
| برونزا                      | مرتبه دوم               | معنویت و نیایش  |
| ۰/۵۷۵                       | ۰/۷۰۱                   | میانگین         |

$$\sqrt{COMMUNALITY \times R2} = \sqrt{0/575 \times 0/701} = 0/634$$

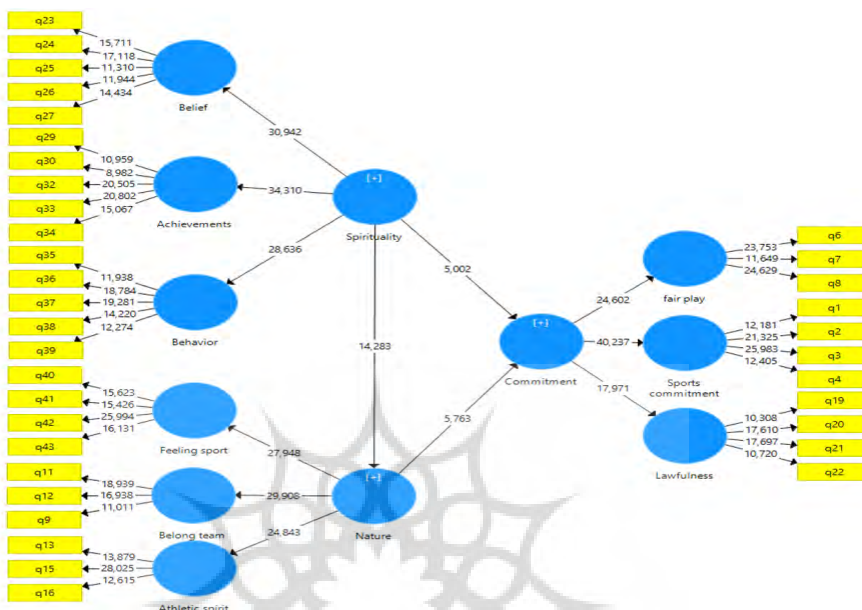
نیکویی برازش مدل<sup>۲</sup>  
= برازش قوی

بر اساس داده‌های جدول شماره چهار، رابطه بین عامل‌های معنویت و نیایش، منش و احساس، و تعهد و اخلاق در مد ساختاری به کمک نرم‌افزار اسمارت پی.ال.اس. سنجیده شده است. ابتدا برای تأیید فرضیه‌های پژوهش و نیز روابط بین سؤال‌ها با ابعاد، از فرمان خود راه انداز نرم‌افزار اسمارت پی.ال.اس. استفاده شد که خروجی حاصل، ضرایب معنی‌داری را نشان می‌دهد (شکل شماره دو). اگر مقادیر تی در بازه‌ای بیشتر از ۱/۹۶+ باشند، بیانگر معناداری متغیر مربوطه و به دنبال آن، تأیید فرضیه‌های پژوهش و معنادار بودن تمامی سؤال‌ها و روابط بین متغیرها در سطح اطمینان ۹۵ درصد هستند (وینزی، ترینچرا و آماتو، ۲۰۱۰). مطابق شکل شماره دو، تمامی ضرایب معنی‌داری از ۱/۹۶ بیشتر هستند که این مطلب معنادار بودن تمامی سؤال‌ها و روابط بین سازه‌های اصلی پژوهش را در سطح اطمینان ۹۵ درصد نشان می‌دهد که مبین پذیرش فرضیه اصلی پژوهش هستند. با توجه به جدول شماره پنج که معیار نیکویی برازش مدل برابر با ۰/۶۳۴ است که برازش کلی مدل در حد «بسیار قوی» تأیید می‌شود.

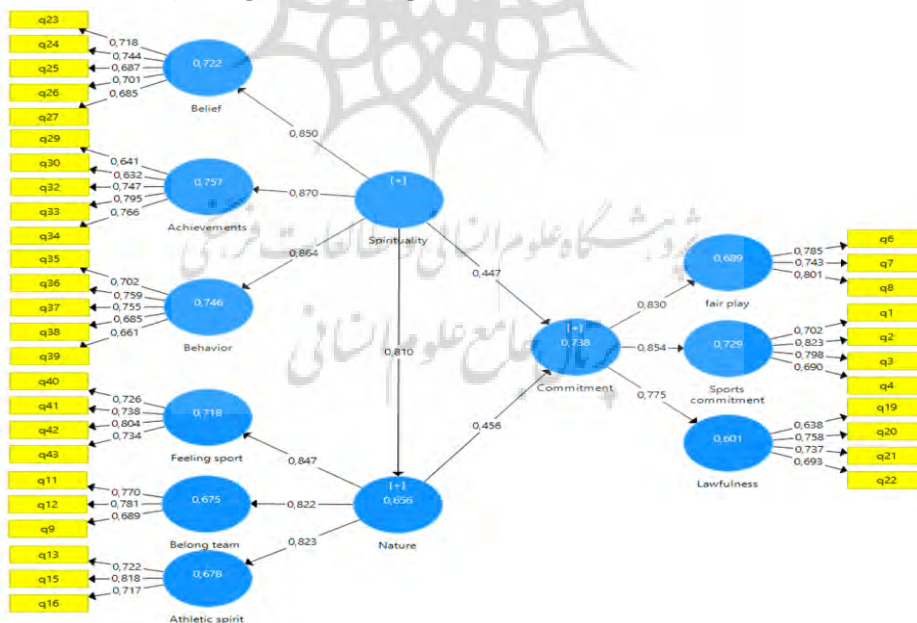
پس از اینکه مشخص شد عامل معنویت و نیایش بر عامل‌های منش و احساس و نیز تعهد و اخلاق تأثیر معناداری دارد و همچنین، عامل منش و احساس تأثیر معناداری بر عامل تعهد و اخلاق دارد، در مرحله بعد، به بررسی میزان تأثیر عامل‌ها بر یکدیگر پرداخته شد. طبق ضرایب استاندارد خروجی نرم‌افزار اسمارت پی.ال.اس. که در شکل شماره دو نیز نمایان است، معنویت و احساس به میزان ۴۴ درصد از تغییرات تعهد و اخلاق را به‌طور مستقیم تبیین می‌کند. افزون‌براین، دو ضریب ۰/۸۱۰ و ۰/۴۵۶ نشان می‌دهند که متغیر معنویت و احساس به‌طور غیرمستقیم و از طریق متغیر میانجی منش

1. Communalities
2. Doogness of fit
3. Bootstrapping

و احساس به میزان ۳۷ درصد (۰/۴۵۶\*۰/۸۱۰) بر متغیر تعهد و اخلاق تأثیر دارد.



شکل ۲- ضرایب معناداری برای بررسی فرضیه های اصلی پژوهش



شکل ۳- ضرایب استاندارد مدل پژوهش

### بحث و نتیجه‌گیری

هدف از انجام این پژوهش، شناسایی و تعریف سازه مفهومی قداست ورزشی و تقدیس دانشجویان ورزشکار بود. این مفهوم برگرفته از مطالعات خارجی مانند پژوهش کوینتن (۲۰۰۸) است؛ اما پیوند عمیقی با مبانی فرهنگ ایرانی و اسلامی دارد. پژوهش‌های قبلی در کشور به بررسی موضوع‌های اخلاق ورزشی، منش ورزشی، پهلوانی و معنویات ورزشکاران پرداخته بودند؛ اما قداست ورزشی و تقدیس ورزشکاران مفهومی غنی‌تر و بین‌المللی‌تر است؛ زیرا، سه بعد معنویت و نیایش، اخلاق و تعهد و نیز منش و احساس ورزشی را در برمی‌گیرد.

نتایج نشان داد که درزمینه معنویت و نیایش، هر سه مؤلفه (اعتقادات معنوی به ورزش، دستاورد معنوی از ورزش و رفتار معنوی در مشارکت) دارای نقش معناداری در تبیین معنویت و نیایش هستند؛ به طوری که به ترتیب دستاورد معنوی از ورزش، رفتار معنوی در مشارکت و اعتقادات معنوی به ورزش با ضریب مسیرهای برابر با ۰/۸۷۰، ۰/۸۶۴ و ۰/۸۵۰ بیشترین نقش را در تبیین معنویت و نیایش دارند. در ادامه، درزمینه منش و احساس مشخص شد که هر سه مؤلفه احساس به ورزش، عرق تیمی و روحیه پهلوانی دارای نقش معناداری در تبیین عامل منش و احساس هستند؛ به طوری که به ترتیب مؤلفه احساس به ورزش با ضریب ۰/۸۴۷، روحیه پهلوانی با ضریب ۰/۸۲۳ و عرق تیمی با ضریب ۰/۸۲۲ بیشترین نقش را در تبیین بعد منش و احساس دارند. درنهایت، چنین مشخص شد که درزمینه تعهد و اخلاق هر سه مؤلفه آن؛ یعنی تعهد ورزشی با ضریب ۰/۸۵۴، بازی جوانمردانه با ضریب ۰/۸۳۰ و قانونمندی با ضریب ۰/۷۷۵ بیشترین نقش را به صورت معنادار در تبیین عامل تعهد و اخلاق دارند.

یافته‌های فرضیه‌های اصلی پژوهش نشان داد که ۴۵ درصد از تغییرات متغیر تعهد و اخلاق توسط عامل نیایش و معنویت به صورت مستقیم و معنادار تبیین می‌شود و همچنین، این متغیر به طور مستقیم و معنادار ۸۱ درصد از تغییرات عامل منش و احساس را تبیین می‌کند. افزون‌براین، مؤلفه منش و احساس به طور مستقیم و معنادار ۴۶ درصد از تغییرات متغیر تعهد و اخلاق را تبیین می‌کند. براساس آزمون سوبل مشخص شد که فرضیه میانجی پژوهش معنادار است؛ به صورتی که ۴۵ درصد از اثر کل متغیر معنویت و نیایش بر عامل تعهد و اخلاق به صورت غیرمستقیم توسط متغیر میانجی منش و احساس تبیین می‌شود.

منش و احساس بالاتر از میانگین ارزیابی شد. با وجود تفاوت میان ارزش‌های اجتماعی، اخلاقی و معنوی زندگی روزمره با ارزش‌های حاکم بر ورزش، باز هم ورزشکاران به دلیل تأثیرگذاری ابعاد معنویت منش و احساسی بالاتر از میانگین را کسب کردند؛ با این حال، تفاوت میان منش پهلوانی در بین تیم‌های دانشجویی نشان‌دهنده وجود برخی مکانیسم‌های اثرگذار بر منش پهلوانی از جمله فرایندهای آموزشی



و خانوادگی است و اینکه ممکن است فعالیت حرفه‌ای در تیم‌های مختلف در کاهش یا افزایش این منش تأثیرگذار باشد که با پژوهش‌های گودرزی و همکاران (۱۳۸۸) و فورد (۲۰۰۷) هم‌خوان بود. همچنین، درصد کلی همه ابعاد در ورزشکاران دانشجوی، در همه ابعاد تقدس و معنویت بالاتر از حد میانگین بود. استورچ و همکاران (۲۰۱۱)، استورچ و استورچ (۲۰۰۲) و استورچ و همکاران (۲۰۰۴) نیز سطوح بالاتری از دینداری را در ورزشکاران دانشگاهی نسبت به ورزشکاران غیردانشجو گزارش دادند. به نظر می‌رسد که سطوح بالاتر دینداری در دانشجویان ورزشکار به متغیرهای سلامت روانی مبتنی بر تجربه مربوط هستند. همچنین، از عوامل تأثیرگذار معناداری معنویت و نیایش بر تعهد و اخلاق، وجود الگوهای معاصر کهن و شخصیت‌های پرورش‌یافته با اعتقادات معنوی و همچنین، دستاوردهای معنوی و درنهایت، رفتارهای پهلوانی الگوها و شخصیت‌ها هستند. وجود این الگوها در جامعه ورزشی دانشگاهی و حتی غیردانشگاهی می‌تواند تعهد و اخلاق ورزشی با بازی‌های جوانمردانه و احترام به قوانین بازی را افزایش دهد و بر مقدس‌بودن ورزش از دیدگاه اخلاقی تأثیر فراوانی داشته باشد. الگوهای تحصیل‌کرده ورزشی و محترم در جامعه ورزشی کم نیستند که با احساس مسئولیت آنان می‌توان با حضور بیشتر در جامعه اخلاق را در عرصه الگودهی قرار داد. همچنین، با توجه به یافته‌ها، بیشترین بار ارزشی گویه‌ها نه‌تنها در بعد معنویت، بلکه در همه ابعاد شاخص دستاوردهای معنوی است که با توجه به این موضوع می‌توان درک کرد که با توجه به آنچه ورزشکار به‌دست می‌آورد، پای‌بندی به معنویت و درنهایت، تأثیرگذاری بر ابعاد دیگر نیز افزایش می‌یابد. یکی از دستاوردهای معنوی ورزشکار، آرامش و احساس خوبی و رضایت از نتایج بازی چه در برد و چه در شکست و ناامیدشدن در ادامه‌دادن تلاش‌هایش است که از اعتقادات و باورهای افراد از دین و مذهب به‌دست می‌آید (دیبا و کاترین، ۲۰۰۰).

نتایج یک پژوهش نشان داد که رابطه‌ای منفی بین دین‌داری ذاتی و نشانه‌ها با علائم مؤثر افسردگی وجود دارد که برای ورزشکاران دانشجوی، دین‌داری ذاتی و درونی می‌تواند به‌عنوان یک بافر درمقابل علائم مؤثر افسردگی تأثیر بگذارد. همچنین، دین‌داری در ورزشکاران می‌تواند از آن‌ها در برابر رفتارها و علائم زیان‌آور مراقبت کند که این رفتارهای زیان‌آور می‌توانند شامل استعمال موادمخدر یا استفاده از الکل باشند (استورچ و همکاران، ۲۰۰۲). افرادی که تقدس و دین‌داری جنبه‌ای از زندگی آن‌ها است، به‌احتمال زیاد از آن به‌عنوان راهی برای مقابله با مشکلات استفاده می‌کنند (پاراگامنت، ۱۹۹۷؛ ماهونی، ۲۰۰۷). معنویت باعث می‌شود که ورزشکاران با اعتمادبه‌نفس بیشتری در فعالیت‌ها مشارکت کنند که خود باعث تعهد اخلاقی بیشتری در ورزش می‌شود. احتمالاً این ورزشکاران مشارکت خود

را امری مقدس می‌دانند که با تعهد بیشتری در آن شرکت می‌کنند و اهداف خود را دنبال می‌کنند. (ماهونی و همکاران، ۲۰۰۵). به‌هرحال، نتایج نشان می‌دهد که تقدس در ورزش دانشگاهی می‌تواند به افزایش اخلاق و رفتارهای جوانمردانه منجر شود. همچنین، به‌نظر می‌رسد ورزشکارانی که به تقدس در زندگی خود اهمیت می‌دهند، به‌دلیل دوری از مواد اعتیادآور و احتمالاً دوپینگ‌های متنوع بتوانند مدت بیشتری حضوری سالم را در این عرصه تجربه کنند. همچنین، چنانچه نتایج پژوهشگران نشان داده است که هر ورزشکاری عهد بیشتری و نیز تمایل بیشتری به پیگیری اهداف تیم و اطاعت از قوانین بازی‌ها دارند. به‌نظر می‌رسد که مربیان و مشاوران لازم است نسبت به این واقعیت واقف باشند و محیطی را ایجاد کنند که برای عقاید روحی و مذهبی ورزشکاران قابل احترام باشد. همچنین، بهتر است مربیان و مشاوران از صحبت و اشاره به یک سنت مذهبی خاص دوری کنند. مربیان و مشاوران می‌توانند محیطی را ایجاد کنند که به سازگاری ورزشکاران و به‌خصوص ورزشکاران دانشجوی منجر گردد و به آن‌ها این فضا را بدهد که معنویت خود را به‌نمایش بگذارند؛ برای مثال، مربیان ممکن است چند دقیقه قبل از رقابت به تیمشان فرصت تفکر یا ستایش‌های فردی دهند. همچنین، مدیران و مربیان باشگاه هیچ‌گاه ورزشکار را به‌خاطر تقید به عقاید مذهبی خود سرزنش نکنند. پادگامنت و همکاران (۲۰۰۵) اشاره کردند که ارتباط دادن باخت ورزشکار به تقدسات می‌تواند به کاهش سلامت روانی و سرخوردگی آن‌ها منجر شود؛ بنابراین، باید تأکید شود که باخت و بردهای تیم به تقدس و عقاید مذهبی کلی بازیکنان تیم ارتباط داده نشوند تا ورزشکاران دچار افت روحی نشوند و از انگیزش و هیجان ناشی از تقدس و مذهب محروم نگردند؛ بنابراین، ارتباط با نهادها یا اشخاص مذهبی برای آموزش بیشتر مدیران و مربیان در باشگاه، می‌تواند مؤثر باشد و ارتباط بین مربیان و ورزشکاران را از این جنبه منطقی‌تر کند. به‌هرحال، به‌نظر می‌رسد تقدس در ورزش تاجایی که فردی و درونی باشد، می‌تواند به نتایج خوشایندی منجر شود و بهتر است احترام به مذاهب هر فرد و میزان بروز آن در تیم و باشگاه مشخص شود تا به نتایج مثبت نزدیک شود و از نتایج منفی درگیری‌ها و سرخوردگی‌ها دور ماند. در نتیجه‌گیری کلی از پژوهش می‌توان گفت با توجه به تبیین ساختار و تأیید تاثیر تعهد و اخلاق در جهت برای توسعه فرهنگی ورزش، به نظر می‌رسد که جنبه‌های معنوی نقش ابتدایی، جنبه‌های احساسی نقش فرایندی و جنبه‌های اخلاقی نقش پیامدی در تقدیس ورزش برای ورزشکاران دانشجوی دارند.

براساس یافته‌های کلی پژوهش مبنی بر وجود ارتباط معنادار بین سه بعد معنویت و نیایش، تعهد و اخلاق و نیز منش و احساس، پیشنهاد می‌شود که در آموزه‌های فرهنگی به ورزشکاران و به‌ویژه ورزشکاران دانشجوی بر خلاف عرف موجود که تنها بر بعد تعهد و اخلاق متمرکز است، بر دو بعد دیگر نیز تأکید شود. همچنین، مربیان در سطوح پایه تا قهرمانی به این مؤلفه در قالب شیوه هدایت و پرورش

خود توجه کافی داشته باشند. پیشنهاد می‌شود در معیارهای انتخاب و معرفی ورزشکاران اخلاق‌مدار، تقدیس ورزشی نیز شناسایی شود.

این پژوهش مانند هر پژوهش دیگری با تعدادی محدودیت مواجه بوده است؛ مانند همکاری مناسب نداشتن مدیریت رویداد در توزیع و پاسخ‌گویی به پرسش‌نامه‌ها، دسترسی نداشتن به بعضی منابع قدیمی کتابخانه‌ای در زمینه تربیت‌بدنی و پیشاهنگی کشور و نیز محدودیت‌های تعداد سؤال‌های پرسش‌نامه برای جلوگیری از کیفیت پاسخ‌های نمونه آماری.

در انتها، پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آینده به بررسی سازه‌های قداست ورزش و تقدیس ورزشکاران در ورزش دانش‌آموزی، قهرمانی و حرفه‌ای، تعیین ارتباط این سازه با سایر متغیرها و به‌ویژه با استفاده از روش‌های کیفی و تجربی بپردازند.

## منابع

1. Ahmadzadeh, A., Dousti, M., & Farzan, F. (2012). Identifying of sport cultural challenges in Iran (Case study: Mazandaran province). *International Journal of Sport Studies*, Vol. 2, pp. 250-254. (Persian)
2. Asgardon, M., Farzan, F., Almasi, S., & Zammad Dastani, K. (2012). Surveying spirituality between coaches and supervisors of teams participating in the eleventh women's athletic olympiad. Paper Presented at the International Conference on Physical Education and Sport Sciences, Amol.
3. Cavar, M. Sekulic, D., & Culjak, Z (2012). Complex interaction of religiousness with other factors in relation to substance use and misuse among female athletes. *Journal of Religion and Health*, 51(2), 381° 389.
4. Coakley, J. (2001). *Sport in society: Issues & controversies* (2nd ed.). New York: McGraw-Hill.
5. Dillon, K. M., & Tait, J. L. (2000). Spirituality and being in the zone in team sports: A relationship? *Journal of Sport Behavior*, 23, 91-100.
6. Farhangi, A.A. Rastegar, A.A (2005) Provide and explain the motivational model of employees, *daneshvar behavior*, vol 13, no 20 pp: 40 (persian)
7. Ford, J. A. (2007). Alcohol use among college students: A comparison of athletes and nonathletes. *Substance Use & Misuse*, 42, 1367-1377.
8. Fornell, C., & Larcker, D.F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 56, 39-50.
9. Goodarzi, M., Farahani, A., Ali Doost Ghahfarakhi, E., & Jalal Manesh, A. (2010). Investigating the religious and national identity of the wrestlers and footballers of Tehran city. *Olympic*, 18(3), 21-31.
10. Guttmann, A. (1978). *From ritual to record*. New York: Columbia University Press.
11. Hematinejad, M.A. Ramazani Nejad, R. Tabatabaei, H. shahin Tabah, M. Abedini , B (2013) Sporting athletes of elite men of team and individual sports, *Olympic magazine*, No. 4, pp. 39- 2

12. Hoffman, S. J. (1992). Recovering a sense of the sacred in sport. In S. J. Hoffman (Ed.), *Sport and religion*, Champaign, IL: Human Kinetics. (pp. 153-159)
13. Hulland, J. (1999). Use of partial least squares (PLS) in strategic management research: a review of four recent studies. *Strategic management journal*, 20(2): 195-204.
14. Kamani, S. Akbari, A.(2013) Examining Ethical Values of Soccer Teams, National Concert of Ethics in Sport, Islamic Azad University of South, pp:263-265 (Persian)
15. Magner, N., Welker, R.B. & Campbell, T.L. (1996). Testing a model of cognitive budgetary participation processes in a latent variable structural equations framework. *Accounting and Business Research*, 27(1): 41-50.
16. Mahoney, A., Pargament, K. I., Ano, G., Lynn, Q., Magyar, G. M., McCarthy, S. & Procidano, M. (2002). The devil made them do it: Desecration & demonization & the 9/11 attacks. Symposium conducted at the American Psychological Association's Annual Convention, Chicago, IL.
17. Mahoney, A., Pargament, K. I., Cole, B., Jewell, T., Magyar, G., Tarakeshwar, N., & Phillips, R (2005). A higher purpose: The sanctification of strivings in a community sample. *The International Journal for the Psychology of Religion*, 15, 239-262.
18. Mahoney, A., Pargament, K. I., Cole, B., Jewell, T., Magyar, G., Tarakeshwar, N., Phillips, R (2005b). The sanctification of the body and behavioral health patterns of college students. *The International Journal for the Psychology of Religion*, 15, 221-238.
19. Mahoney, A., Pargament, K. I., DeMaris, A. (2007). Couples viewing marriage and pregnancy through the lens of the sacred: A descriptive study. In R.L. Piedmont & A. Village (Eds.), *Research in the Social Scientific Study of Religion*, The Netherlands: Leiden. doi:10.1163/ej.9789004175624.i-334.7
20. Moore E, W., Berkley-Patton, J. Y., & Hawes, S. M. (2013). Religiosity, alcohol use, and sex behaviors among college student-athletes. *Journal of Religion and Health*. 52(3), 930° 940.
21. Moss, S., Prosser, H., Costello, H., Simpson, N., Patel, P., Rowe, S. & Hatton, C. (1998). Reliability and validity of the PAS-ADD Checklist for detecting psychiatric disorders in adults with intellectual disability. *Journal of Intellectual Disability Research*, 42(2): 173-183
22. Murray-Swank, N., A., Pargament, K., I., & Mahoney, A. (2005). At the crossroads of sexuality and spirituality: The sanctification of sex by college students. *The International Journal for the Psychology of Religion*, 15, 199-219.
23. Naderian, M. (2005). *The foundations of sociology in sport*. Bamdad ketab Publications, Tehran
24. Novak, M. (1992). The natural religion. In S. J. Hoffman (Ed.), *Sport and religion* (pp. 35-42). Champaign, IL: Human Kinetics.
25. Pargament, K. I. (1997). *The psychology of religion and coping: Theory, research, practice*. New York: Guilford Press.
26. Pargament, K. I. (2007). *Spiritually integrated psychotherapy: Understanding and addressing the sacred*. New York: Guilford Press.
27. Pargament, K. I., & Mahoney, A. (2005). Sacred Matters: Sanctification as a vital topic for the psychology of religion. *The International Journal for the Psychology of Religion*, 15, 179-198.

28. Pargament, K. I., Magyar-Russell, G. M., & Murray-Swank, N. A. (2015). The sacred and the search for significance: Religion as a unique process. *Journal of Social Issues*, 6, 665-687.
29. Park, J. (2000). Coping strategies used by Korean national athletes. *The Sport Psychologist*, 14, 63-80.
30. Prebish, C. S. (1992). Heavenly father, divine goalie: Sport and religion. In S.J. Hoffman (Ed.), *Sport and religion* (pp.43-54). Champaign, IL: Human Kinetics.
31. Quinten, K. L. (2008). Sacred sport: A study of student athletes sanctification of sport. (doctoral dissertation). College of Bowling Green,
32. Razaghi, M.E., Ramezani Nezhad, R., Mehrabi, Gh. (2015). A Study of Factors Affecting Administrative Corruption in Soccer. *New Trends in Sport Management*. 2 (7) :41-52
33. Rose, C. (1996). Ropin, ridin, and religion. *Colorado Springs Gazette*, 3, 1° 2.
34. Storch, E. A., & Storch, J. B. (2002). Intrinsic religiosity and aggression in a sample of intercollegiate athletes. *Psychological Reports*, 91, 1041-1042.
35. Storch, E. A., Kolsky, A. R., Silvestri, S. M., & Storch, J. B. (2011). Religiosity of elite college athletes. *The Sport Psychologist*, 15, 346-351.
36. Storch, E. A., Kovacks, A. H., Roberti, J. W., Bailey, L. M., Bravata, E. A., & Storch, J. B. (2004). Strength of religious faith and psychological adjustment in intercollegiate athletes. *Psychological Reports*, 94, 48-50.
37. Storch, E. A., Storch, J. B., Kovacs, A. H., Okun, A., & Welsh, E. (2013). Intrinsic religiosity and substance abuse in intercollegiate athletes. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 25, 248-252.
38. Storch, E. A., Storch, J. B., Welsh, E., & Okun, A. (2002). Religiosity and depression in intercollegiate athletes. *College Student Journal*, 36, 526-531.
39. Vernacchia, R. A., McGuire, R. T., Reardon, J. P., & Templin, D. P. (2000). Psychosocial characteristics of Olympic track and field athletes. *International Journal of Sport Psychology*, 31, 5-23.
40. Wiese-Bjornstal, D. (2002). Spirit, Mind, and Body. *Athletic Therapy Today*, 5, 41-4

## استناد به مقاله

دستوم، صلاح، افروزه، محمدصادق، جوکار، مهدی، افروزه، حکیمه. (۱۳۹۷). طراحی مدل قداست ورزشی در دانشجویان ورزشکار. پژوهش در ورزش تربیتی، ۶(۱۵): ۳۸-۱۱۷. شناسه دیجیتال: 10.22089/RES.2018.4914.1372

Dastoom, S., Afroozeh, M. S., Jokar, M. Afrouzeh, H. (2019). Designing a Model of Sports Sacred Sanctity Among Students Athlete. *Research on Educational Sport*, 6(15): 117-38. (Persian). Doi: 10.22089/RES.2018.4914.1372

## Designing a Model of Sports Sacred Sanctity among Students Athlete

S. Dastoom<sup>1</sup>, M. S. Afroozeh<sup>2</sup>, M. Jokar<sup>3</sup>, H. Afrouzeh<sup>4</sup>

1. 3, 4. PhD. Student, Sport Management at University of Guilan
2. Assistant Professor, Sport Management at Jahrom University\*

Received: 2017/10/14

Accepted: 2018/02/04

---

### Abstract

The purpose of this study designing a sports sacred construction in athletic students. The sample is sufficient to model and hypothesis testing (150) of the Eleventh Olympiad sports were classified random sampling survey. The research instrument was a questionnaire made on the basis of theoretical study and interviews (teachers and professors), respectively. The validity of the instrument using the experts (content), Cronbach's alpha (reliability) and reliability factor (fit) was confirmed. To analyze the findings of structural equation modeling (software PLS) was used). The results showed that spirituality and prayer as much as 44 percent of change and moral obligation to directly explain. On the other hand 0.81 and 0.456 are two factors suggest that spirituality and prayer variable indirectly through the mediating variable disposition and sense of commitment and ethics affects 37% of the variable. According to identify and explain the structure and the commitment and moral consequences are expected in the development of sports culture; Athletes can say that the spiritual context of character and a sense of individual and institutional commitment and ethics in sport athletic Process factor in them.

**Keywords:** Sports Sacred, Sports Ethic, Sports Character, Athletic Students.

---

---

\* Corresponding Author

Email: afroozeh.sadegh@gmail.com